

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Unicheck визначає текстові збіги в документах. Щоб гарантувати правильну роботу Unicheck та розпізнавання списку літератури, треба дотримуватися певних рекомендацій.

Цитата – це дослівне відтворення фрагмента якогось тексту з обов'язковим посиланням (вказівкою) на джерело.

Максимальна довжина цитати за вимогами Unicheck – **не більше 900 символів**. Якщо в цитаті є вислів у лапках (підцитата), то його максимальна допустима довжина – 500 символів. Програма буде ігнорувати всі цитати, які перевищили зазначену довжину. У кожному тексті програма розпізнає цитати, подані кирилицею і латиницею.

Наявність у тексті роботи цитат і посилань, які не представлені в списку літератури, і навпаки, наявність у списку літератури джерел, на які немає посилань у тексті роботи, неприпустима. У цитаті не можна нічого змінювати (навіть розділових знаків). Якщо цитату наводять не повністю, то пропуски в ній позначають трьома крапками. Якщо там, де роблять пропуск, стояли розділові знаки, то їх пропускають разом із текстом, а на їхньому місці ставлять три крапки: *Дворкін Л.Й. стверджує: «Проблема раціонального безвідходного споживання природної сировини є однією з гострих проблем сучасної цивілізації. <...> Одним з найбільш раціональних напрямків утилізації промислових відходів є їх використання як техногенної сировини для отримання різних видів продукції будівельного призначення»*. Три крапки в кутових (ламаних) дужках <...> у цитованому тексті означають пропуск кількох речень, абзацу чи більше.

1. Правила цитування

- **Пряме цитування**

Згідно з чинним Державним стандартом України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» розрізняють такі види посилань:

– внутрішньотекстові (інформацію про джерело вказують безпосередньо в тексті роботи в круглих дужках), наприклад:

"Перша і найгостріша проблема в сучасному світі – розвиток технологій та поява нових методів відмивання грошей, одержаних злочинним шляхом" (Левицька, 2023, с. 84);

–підрядкові (інформацію про джерело розміщують як примітку в нижній частині сторінки, відмежовуючи від основного тексту горизонтальною рисою, оформляючи як зноску);

–позатекстові (інформацію про джерело наводять як перелік бібліографічних записів і розміщують після тексту роботи у квадратних дужках), наприклад:

"Перша і найгостріша проблема в сучасному світі – розвиток технологій та поява нових методів відмивання грошей, одержаних злочинним шляхом" [7, с. 84].

● **Перефразування**

Крім прямого цитування, можна використовувати перефразування – переказ цитати невеликого фрагмента своїми словами, зберігаючи при цьому основний зміст.

Для перефразування варто вибирати лише головну думку повідомлення. Треба пам'ятати, що перефразування стосується лише змісту ідеї, а не ставлення до цієї ідеї. Без посилання на джерело перефразований текст є плагіатом.

Перефразування доречно у таких випадках:

- надто довгі оригінальні цитати;
- потреба узагальнення інформації при одночасному посиланні на декілька джерел;
- короткий виклад змісту теоретичної концепції або результатів досліджень, на які дають посилання;
- при цитуванні іншомовних джерел, коли студент не впевнений в якості дослівного перекладу.

Щоб перефразувати оригінал, використовуйте власні слова для висловлення чужих ідей, змінюйте порядок слів, об'єднуйте речення і додавайте посилання, наприклад:

Оригінал:

"Серйозну небезпеку для ґрунтового покриву, порушеного несанкціонованим видобутком бурштину, становить агрохімічна деградація, тобто збіднення ґрунтів на вміст гумусу (табл. 3) і макроелементів (табл. 4)" [2, с. 8].

Перефразування:

Бедункова О.О. серйозну небезпеку для ґрунтового покриву, який порушений несанкціонованим видобутком бурштину, вбачає в агрохімічній деградації – збідненні ґрунтів на вміст гумусу [2, с. 8].

У цьому прикладі збережено основну ідею, але сформульовано її іншими словами, щоб уникнути прямого цитування. Пам'ятайте, що перефразування не повинно внести зміни в оригінальний зміст і має точно виражати його.

- **Виклад думок та власного аналізу:**

Додавайте свої коментарі та аналіз під час цитування, наприклад:

Як зазначає І. Григус, "застосування засобів фізичної терапії є обґрунтованим у процесі відновлення жінок у післяпологовому періоді після абдомінального пологорозрішення" [4, с. 6] з метою покращення їхнього психоемоційного стану, зниження відчуття втоми та слабкості, зменшення сонливості.

Поради щодо цитування

- Коли використовуєте цитати в тексті, робіть їх максимально короткими. Рекомендований обсяг цитати – одне речення. У довгій цитаті (наприклад, цілий абзац) система перевірки на плагіат, найвірогідніше, розпізнає як оригінал лише перше чи останнє речення, а решту абзацу буде позначено як плагіат. Якщо ж вам неодмінно потрібно процитувати більший обсяг тексту, додавайте більше власних коментарів з аналізом та оцінкою цитованої інформації або дублюйте посилання на джерело через одне-два речення.
- Використовуйте стилі цитування, передбачені чинним ДСТУ. Наразі більшість антиплагіатного програмного забезпечення не визначає цитати, які оформлені відповідно до старих ДСТУ (старіших за ДСТУ 8302:2015).
- Не рекомендуємо використовувати підрядковий спосіб цитування (цифрові зноски). Попри те, що такий спосіб оформлення цитувань передбачений національним і міжнародними стандартами, системи перевірки на плагіат у більшості випадків не розпізнають такі цитати.

Поради щодо використання лапок

Лапки виокремлюють авторську цитату в тексті. По суті, це думка автора, яку ми хочемо увести в нашу роботу в незмінному вигляді, щоб доповнити чи унаочнити свої думки. Не варто використовувати цитату лише тому, що вона нам сподобалася та вписується у потрібний нам контекст. Лапки допомагають виділити конкретний цитований текст, щоб позначити чуже авторство тексту.

Існує два види лапок, проте навіть із таким обмеженим вибором не завжди зрозуміло, де їх потрібно використовувати.

«Український правопис» (2019) допускає вживання таких різновидів лапок:

«...» (французькі лапки);

“...” (англійські лапки).

Якщо ви обрали певний різновид лапок для цитування у своїй науковій роботі, дотримуйтеся його в усьому тексті.

Unicheck може розпізнати цитати, оформлені за різними стандартами цитування (ДСТУ 8302:2015 або міжнародними - APA, MLA, Chicago (Turabian), Harvard тощо). Ви можете бути впевненими: якщо цитування оформлене відповідно до вимог стандарту, текст цитати не буде вважатися плагіатом.

→ **Щоб сервіс із перевірки на плагіат розпізнав вашу цитату, не забувайте ставити пробіл після лапок: так сервісу легше буде визначити наявність цитати в тексті. Проте, якщо пробіл суперечить правилам правопису, його використовувати не потрібно.**

2. Посилання на джерела

• Позначаєте початок списку, використовуючи типові фрази для таких випадків

Пропонуємо перелік знайомих Unicheck фраз, якими можна позначати список або списки літератури, джерел тощо:

- Використана література
- Список використаної літератури
- Список літератури
- Джерела
- Список джерел
- Список використаних джерел
- Бібліографія
- Бібліографічний список
- Бібліографічний список джерел
- Список посилань
- Список опублікованих праць з теми дослідження
- Перелік використаних джерел
- Бібліографічний список літератури
- Список використаних джерел та літератури
- Перелік посилань
- Перелік джерел та посилань.

Якщо після списку літератури подано додатки, примітки тощо, їх теж варто називати типовою фразою, інакше система розпізнає ці розділи як текстові збіги. Крім того, такі усталені позначки допоможуть не лише Unicheck, але й

вам: так чітко бачитимете виокремлені початок та кінець списку або списків літератури, джерел, архівних матеріалів, додатків тощо у вашій роботі.

Позначки розділу додатків, доповнень чи приміток, знайомі Unichack:

- Додатки
- Додаток
- Примітки
- Глосарій

•Обов'язково стежте за пробілами, маркуванням списків та іншими символами

Неодмінно переконайтеся, що після типової фрази, якою позначено початок списку використаної літератури або додатків, стоїть пробіл чи кілька пробілів. Стандартом для оформлення списку використаних джерел також є нумерований список, у якому кожен пункт починається з великої літери. Список також має бути відповідно оформлений: після кожного номера має стояти крапка і пробіл, інакше система може сприйняти відповідний пункт не як частину списку використаної літератури. Також контролюйте правильне написання року виходу джерел: він має бути представлений 4-значною цифрою: наприклад, «2023», а не «23».

•Не копіюйте назви джерел

У випадку, якщо ви копіюєте назви використаних джерел з якогось іншого документа, то разом з текстом ви копіюєте його форматування. Цим ви можете створювати перешкоди для розпізнавання, а скопійований текст система асоціюватиме з іншою роботою. Найкраще рішення в цьому випадку – вводити якомога більше тексту вручну або постійно використовувати однакові текстові редактори, формати, шрифти та інші засоби форматування та введення тексту.

3. Правила посилань та оформлення бібліографічного опису джерел

У науковій роботі обов'язково мають бути посилання на джерела та список використаних джерел, які подають після висновків роботи.

Посилання в роботі рекомендуємо подавати у квадратних дужках, наприклад, [1], [1; 6], де цифри 1 і 6 відповідають порядковому номеру праці або джерела у списку використаних джерел. Якщо потрібно подати посилання на кілька джерел, які у списку йдуть підряд, наприклад, з 1 по 6, тоді посилання оформляйте так: [1–6].

Посилання на конкретні сторінки слід наводити після номера джерела, поставивши кому і використовуючи скорочення "с.", тобто "сторінка", яке обов'язково пишемо з малої літери, наприклад: [1, с. 5]. Якщо використовуєте посилання на кілька праць, то розділяйте їх крапкою з комою: [1, с. 5; 6, с. 25–33].

Якщо використовуєте в роботі відомості, матеріали, твердження з монографій, оглядових статей, інших джерел і цю інформацію в джерелі подано на двох або більшій кількості сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць тощо з джерела, на яке подано посилання, наприклад: [4, с. 72–81].

Посилання зазвичай подають у кінці речення.

У тексті не слід подавати розгорнутих посилань, таких як (Іванов А.П. Вступ до матеріалознавства. К., 2000. С. 54).

Неприпустиме посилання на неопубліковані та незавершені праці.

4. Назви джерел

Переконайтеся, що назви книг, статей, журналів тощо точно вказані в списку літератури та в тексті.

5. Розташування джерел

Впевніться, що джерела правильно розташовані в тексті та списку літератури (в алфавітному порядку, за роком публікації тощо).

6. Оформлення URL

Якщо ви використовуєте інтернет-джерела, вказуйте точні URL-адреси та перевірте, чи вони активні.

7. Оригінальність тексту

Власний аналіз та коментарі збільшать оригінальність вашого тексту.

8. Перевірка перед поданням роботи

Перед тим, як завантажити свою роботу в систему Unicheck, власноручно перевірте форматування та цитування.

9. Відстеження змін

Переконайтеся, що всі зміни, внесені в документ, відображені у відповідних місцях тексту та списку літератури.

10. Збереження документу

Зберігайте документ у підтримуваних форматах (наприклад, .docx або .pdf), які Unicheck може коректно обробити.

Дотримання цих вимог допоможе забезпечити точність та коректність розпізнавання Unicheck, а також підвищить якість вашої роботи загалом.